

Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Validity and Reliability of the Turkish Version of the Motivation Scale on Teaching Profession and Field Choice

Esin ATAV*, Bahattin Deniz ALTUNOĞLU**

ÖZ: Bu çalışmanın amacı, Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeği'nin (MASMÖ, Mayr 1998) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini araştırmaktır. Ölçeğin yapı geçerliliği açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Polikorik korelasyonlar matrisi ile açımlayıcı faktör analizi Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 216 öğretmen adayından elde edilen veri ile gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda ölçeğin orijinal ölçekle uyumlu olarak 4 faktörlü bir yapıda olduğu ve alt boyutlarda Cronbach alfa güvenirlilik katsayısının 0,85 ile 0,73 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Ortaya çıkan faktör yapısı 371 kişilik yine öğretmen adayı olan farklı bir grupla doğrulayıcı faktör analizi yardımı ile test edilmiş ve ölçeğin Türkçe formunun 4 faktörden oluşan yapısı bu analiz ile doğrulanmıştır. Buna göre İçsel Alan Seçimi, Dışsal Alan Seçimi, İçsel Meslek Seçimi ve Dışsal Meslek Seçimi boyutlarından oluşan motivasyon ölçeğinin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir olduğu belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: motivasyon ölçeği, meslek seçimi, alan seçimi, geçerlik, güvenirlilik, öğretmen adayı.

ABSTRACT: The aim of this study is to examine the reliability and validity of the Turkish version of motivation on profession and field choice scale (Mayr 1998). Construct validity of the scale was analyzed using exploratory and confirmatory factor analysis. Exploratory factor analysis was carried out using the data obtained from 216 pre-service teachers attending to Hacettepe University, Faculty of Education. The findings reveal that the scale has four-factor construction in parallel to its original and that its Cronbach alpha reliability coefficients of subscales vary between 0,85 and 0,73. The factor structure of the scale found was tested with a confirmatory factor analysis based on the data obtained from another sample including 371 pre-service teachers. The findings of the analysis confirmed the four-factor structure of the scale. Therefore, the Turkish version of the scale that has four dimensions of intrinsic and extrinsic field choice, and intrinsic and extrinsic profession choice is valid and reliable.

Keywords: motivation scale, teaching profession, field choice, validity, reliability, pre-service teachers.

1. GİRİŞ

Kişinin yaşamının erken sayılabilecek bir evresinde yapmak zorunda olduğu ve sonraki yaşamını en fazla etkileme gücüne sahip en önemli seçimlerden biri, meslek seçimidir. Çeşitli meslekler arasından kişinin en iyi yapabileceğini düşündüğü ve kendisine en üst düzeyde doyum sağlayacağına inandığı alana ve mesleğe yönelmesi şeklinde tanımlanan alan ve meslek seçiminin aynı zamanda sosyal kimlik, yaşama sevinci ve doyum sağlama üzerine önemli etkileri vardır (Alberts, Mbalo ve Ackermann 2003). Kişilerin meslek seçimlerini nasıl yaptıkları ve meslek seçiminin hangi nedenlerin kontrolünde olduğu önemli araştırma konularından biridir. Öğretmenlik mesleğinin seçimine ilişkin nedenler mesleği seçmiş olan kişiler için taşıdığı önemin dışında, gelecek nesillerin gelişiminde ve eğitiminde önemli katkılar sağlayacağından toplumsal öneme de sahiptir (Baumert ve Kunter 2006; Kunter ve Pohlmann 2009; Richardson ve Watt 2006). Öğretmenlere ait çeşitli özelliklerin öğrencilerin başarıları ve sahip olmaları istenen çeşitli nitelikler üzerinde etkili olduğunu ortaya koyan araştırmalar öğretmenlik mesleğinin gelecek nesillerin yetişmesi konusundaki önemini göstermektedir (Jepsen, 2005; Kukla-Acevedo 2009).

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, esins@hacettepe.edu.tr

** Yard. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, bdaltunoglu@kastamonu.edu.tr

Meslek seçiminde etkili olduğu düşünülen motivasyon modellerinden “Beklenti Değer Modeli” somut bir motivasyonun oluşumunu iki temele dayandırır; birincisi, söz konusu davranışı başarılı olarak yapabilecek olmaya yönelik beklenti, ikincisi, davranışa ve onun sonuçlarına verilen değer ya da öznel önemsemedir. Bu modele göre meslek seçiminin temelinde meslekte başarılı olunacağı beklentisi ve hem mesleğin icrası sırasında hem de ortaya çıkan sonuçları ile değerli bir iş yapıldığını düşünme yer almaktadır (Schiefele 2009). Öğretmenlerin meslek seçim motivasyonlarıyla ilgili araştırmaları motivasyon teorisi modelleriyle ilişkilendiren ilk yaklaşımlar son zamanlarda ortaya konmuştur. Watt ve Richardson (2007), Eccles’in (2005) Beklenti Değer Modelini temel alarak Öğretmenlik Mesleğinin Seçimini Etkileyen Faktörler Ölçeğini geliştirmişler ve öğretmenlik mesleğinin seçimi için 12 etki faktörü belirlemişlerdir. Avusturyalı öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilen bu araştırmada tespit edilen faktörler sırasıyla mesleğe yönelik benlik kavramı, gençlerle ve çocuklarla çalışma, toplumsal katkı, önceki öğrenme ve öğretme deneyimleri, sosyal adalet ve eşitliğin iyileştirilmesi, iş güvenliği, aile için zaman, sosyal etkiler ve istenmemesine rağmen son çare olarak öğretmenlik mesleğinin seçilmesidir. Pohlmann ve Möller (2010) tarafından aynı şekilde Beklenti Değer Modeli temel alınarak Öğretmenlik Alanının Seçimi için Motivasyonların Belirlenmesi Anketi geliştirilmiş ve 6 faktörlü bir yapı gösteren ölçme aracı yer alan motivasyon faktörleri pedagojik ilgi, alan ilgisi, mesleğe yönelik becerisi olduğuna inanma, iş ve aile yaşamının birlikte yürütülmesi, iş garantisi, boş zaman, sosyal etki ve her şeyden önce öğretmenlik öğreniminin daha kolay olması olarak sıralanmıştır.

Brookhart ve Freeman (1992) çalışmalarında öğretmenlik meslek seçim nedenlerini içsel, dışsal ve özgecil motivasyonlar olarak ayırmışlardır. Birçok araştırmada ise öğretmenlik mesleğinin seçiminde içsel ve dışsal seçim nedenlerinin önemli olduğunu belirtilmiştir (Martin ve Steffgen 2002). İçsel motivasyon kavramı olarak kendi isteği için gösterilen çaba, bir şeyi sadece eğlenceli olduğu için, ilgisini çektiği için ya da üstesinden gelmenin verdiği hazdan dolayı yapmak olarak tanımlanır. Buna karşılık dışsal motivasyonda belirli işi yerine getirme isteği ön plandadır, çünkü kişi bundan bir fayda sağlayacaktır, örneğin, ödül alma ya da olumsuz bir durumdan kaçınmak istediği için kişi o işi gerçekleştirmek istemektedir (Myers 2004). İçsel nedenler doğrudan öğretmenliğin yapısı ile ilgili toplumsal kabul gören nedenlerdir. Gençlerle ve çocuklarla eğitim yönünden ilgilenme, bilgi aktarımı, toplumsal olarak önemli bir görev yapmak, öğretmenlik mesleğinin çok yönlülüğü gibi nedenler, içsel seçim nedenleri, uygun çalışma saatleri, garantili bir iş, aile ve iş yaşamının kolayca birlikte yürütülebilir olması, dışsal seçim nedenleri olarak sıralanabilir (Urhahne 2006; Young 1995).

Öğretmenlik mesleğinin seçiminde etkili olduğu düşünülen bu nedenlerin dışında alana yönelik ilginin de mesleki seçimde önemli olan bir faktör olduğu sıklıkla ifade edilmektedir (Dann ve Lechner 2001; Lewalter ve Krapp 2004; Ulich 2004). Ayrıca etkili öğretmenlerin öğrettikleri alana ilgileri de olabilir (Long ve Hoy 2006). Öğretmenlik mesleğinin ve öğretmenlik alanının seçiminde etkili olan motivasyon faktörlerinin araştırıldığı çalışmaların büyük bir kısmında motivasyon psikolojisine bağlı modellerin eksikliği hissedilmektedir. Şimdiye kadar yapılmış çalışmaların çoğunda öğretmenlerin meslek seçim nedenlerini saptamak için açık uçlu sorular kullanılmış ve sonuçlar daha çok söz edilen nedenlerin sıralanması şeklinde verilmiştir (Pohlmann ve Möller 2010). Öğretmenlik mesleğinin toplumdaki imajı ve mesleğin seçimine ilişkin nedenler, sırası ve önem derecesi bakımından ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte aynı sosyolojik, ekonomik ve psikolojik faktörlerin etkisi altındadır. Bu nedenle çeşitli ülkelerde gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde tespit edilmiş motivasyon faktörlerinin birbirinden çok farklı olmadığı görülmektedir (Acat ve Yenilmez 2004; Akbayır 2003; Boz ve Boz 2008; Ekiz 2006; Gürbüz ve Sülün 2004; Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen 2007; Özsoy, Özsoy, Özkara ve Memiş 2010; Papanastasiou ve Papanastasiou 1997; Ubuz ve Sarı 2008; Yazıcı 2009; Yong 1994).

Yakın gelecekte birçok Avrupa ülkesinin emeklilik, meslek değiştirme ya da öğretmenlik eğitiminin yarıda bırakılması gibi nedenlerden dolayı öğretmen açığı tehlikesiyle karşı karşıya kalacağı belirtilmektedir (Bruinsma ve Jansen 2010; Kyriacou, Hultgren ve Stephens 1999; Richardson ve Watt 2005; Sinclair, Dowson ve McInerney 2006). Avrupa ülkelerinde öğretmenlik mesleğinin seçimine ilişkin araştırmaların temel nedenlerinden biri mesleğin yeterince tercih edilmemesidir. Türkiye’de ise öğretmenlik mesleğinin az tercih edilmesinden çok içsel motive olmuş nitelikli ve istekli olanların mesleğe yönlendirilememesi öne çıkmaktadır. Avrupa ülkelerinden Almanya’da üniversiteye başlayanların neredeyse %10’u herhangi bir öğretmenlik alanını tercih etmektedir (Pohlmann ve Möller 2010). Türkiye’de ise bu oran %19’dur (ÖSYM 2012). Ülkemizde bu oranın yüksekliği ve atanamayan öğretmen fazlalığının yanısıra Avrupa için öngörülen öğretmen açığı tehlikesi öğretmenlik meslek seçiminde etkili motivasyon faktörlerinin araştırılmasının önemini göstermektedir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve öğrenim gördükleri alana yönelik motivasyonları onların üniversite eğitimlerini, sonraki meslek yaşamlarının kalitesini ve öğrenci başarısını etkileme gücüne sahiptir. Bu nedenle bu çalışmada öğretmen adayı öğrencilerin öğretmenlik mesleğini ve alanlarını seçmede, onları motive eden nedenlerin araştırılması amaçlanmıştır. Mayr (1998) tarafından geliştirilen Alan ve Meslek Seçiminde Motivasyon Ölçeği literatürde şimdiye kadar tespit edilmiş içsel ve dışsal alan ve meslek motivasyon faktörlerini içermesi hem de beklenti değer modeli ile uyumlu olması ve madde sayısının ölçülü olmasından dolayı uygulamadaki pratikliği nedeni ile tercih edilmiştir. Ülkemizde öğretmenlik mesleğinin seçiminde etkili olan motivasyon faktörlerini belirleme amacıyla kullanılacak güvenilir ve geçerli bir ölçme aracına gereksinim duyulduğu düşünülmektedir. Çalışmada ölçeğin Türkçe formunun faktör yapısı, Almanca orijinal ölçekle benzer bir yapı gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılacak, geçerlik ve güvenilirliği incelenecektir.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Araştırma verileri Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adayı öğrencilerden oluşan iki farklı gruptan toplanmıştır. İlk olarak 2006–2007 öğretim yılında biyoloji, fizik, kimya ve matematik öğretmenliğinde öğrenim gören 216 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Bu öğrencilerin %75’ini (n=162) kız, %25’ini (n=54) erkek öğrenciler oluşturmaktadır. İkinci grup veri 2009–2010 yılında biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören 371 öğretmen adayı öğrenciden toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %71’i (n=263) kız, %29’u (n=108) erkektir. Her iki grup öğrencinin yaş aralığı 18 ile 22 yaş arasında değişmektedir.

2.2. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

2.2.1. Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeği

Çalışmada Mayr (1998) tarafından geliştirilen “Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeği” (MASMÖ) araştırmacının izni alınarak kullanılmıştır. Ölçek 24 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçektir. Yabancı dilden yapılan uyarlama çalışmalarında ölçme aracında yer alan maddelerin uyarlama yapılacak dil ve kültür yapısına uygunluğu büyük önem taşımaktadır. Bunun sağlanabilmesi amacıyla ölçeğin Türkçe formu üç alan uzmanı tarafından Almancadan Türkçeye çevrilmiş, uzmanların bağımsız olarak gerçekleştirdikleri bu çalışmadan sonra birlikte her madde için fikir birliği sağlanarak gerekli kontrol ve düzenlemeler yapılmış ve Türk diline uygunluğu Türkçe dil uzmanı tarafından kontrol edilmiştir. Dildeki anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla dört üniversite öğrencisine uygulanmış ve ölçeğe son hali verilmiştir.

2.2.2. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracının cevaplama süresi beş ile on dakika arasında değişmektedir. Katılımcılar ölçekte verilen her bir maddenin öğretmenlik mesleğini ve alanlarını seçmede ne düzeyde önemli olduğunu “çok önemli” (5) ve “hiç önemli değil” (1) arasında değişen Likert tipi beşli derecelendirme ölçeği üzerinde işaretlemişlerdir. Örnekleme oluşturan öğrenmen adayları çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır.

2.3. Verilerin Analizi

Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeğinin geçerlik çalışması olarak yapı geçerliği, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılarak incelenmiştir. Ölçeğin madde ayırt ediciliğini belirlemek üzere madde analizi ve maddelerin alt ve üst %27’lik grupları ayırt edip etmediğinin sınanması için t-testi yapılmıştır. Ölçeğe ilişkin iç tutarlılık katsayısı Cronbach alfa değeri ile güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Ölçekten Türk öğrencilerin elde ettiği puanların oluşturduğu faktör yapısını incelemek amacıyla, çok değişkenli normallik sayıltısı bulunmayan LISREL programında yer alan MINRES algoritması ile faktörleştirme gerçekleştirilerek açımlayıcı faktör analizi yapılmış, doğrulayıcı faktör analizi için ise en çok olabilirlik (Maximum Likelihood) kullanılmıştır. Verilerin bilgisayara aktarılmasında SPSS 15.0 paket programı, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinin yapılmasında ise LISREL 8.72 programı kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Madde Analizi

MASMO’de yer alan maddelerin ayırt ediciliğini belirlemek için %27’lik alt üst grup karşılaştırması yapılmıştır. Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeği için %27’lik alt ve üst grupların madde puanlarının karşılaştırılmasında bağımsız gruplar arası t testi kullanılmıştır. Ölçek maddelerinin %27’lik alt ve üst gruplara göre ortalama, standart sapma ve t testi sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeğinin Maddeleri için %27’lik Alt ve Üst Grupların Karşılaştırılması

Ölçek Maddeleri	Alt Grup		Üst Grup		t
	Ortalama	Ss	Ortalama	Ss	
MASM1	3,64	1,00	4,22	0,75	3,563*
MASM2	3,52	0,98	4,38	0,67	5,537*
MASM3	3,43	1,17	4,14	0,89	3,663*
MASM4	2,07	1,11	3,26	1,07	5,891*
MASM5	3,31	1,35	3,45	1,51	0,518
MASM6	1,95	1,15	3,43	1,37	6,336*
MASM7	1,86	1,02	3,45	1,22	7,620*
MASM8	1,72	1,12	3,72	1,33	8,739*
MASM9	2,10	1,10	3,47	1,05	6,821*
MASM10	1,48	0,80	2,81	1,19	7,045*
MASM11	2,24	1,01	4,22	0,86	11,360*
MASM12	2,17	1,20	4,26	0,89	10,627*
MASM13	3,24	1,45	4,43	0,99	5,144*
MASM14	3,38	1,20	4,91	0,28	9,502*
MASM15	3,03	1,09	4,79	0,45	11,344*
MASM16	2,69	1,31	4,07	1,15	6,010*
MASM17	2,17	1,01	3,69	1,20	7,355*
MASM18	3,05	1,38	4,50	0,60	7,322*
MASM19	2,86	1,08	4,64	0,58	10,992*
MASM20	2,86	1,18	4,09	0,80	6,550*
MASM21	3,16	1,15	4,48	0,75	7,342*
MASM22	3,31	1,03	4,69	0,54	9,048*
MASM23	3,41	1,08	4,79	0,41	9,122*
MASM24	2,91	0,94	4,48	0,60	10,702*

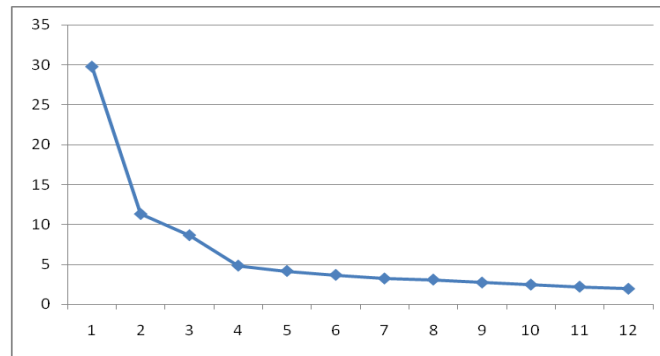
Tablo 1’de %27’lik alt ve üst grupların madde puanlarındaki farklara ilişkin t değerlerinin 0,518 ile 11,360 ($p<0,05$) arasında değiştiği görülmektedir. Tablo 1 incelendiğinde “asıl istediğim mesleğe ya da öğrenim alanına ilişkin isteklerimi gerçekleştirme imkânı olmaması” ifadesinin yer aldığı beşinci maddeye ilişkin olarak %27’lik alt ve üst gruplar arasında ortalama puan bakımından fark olmadığı görülmektedir. Bu nedenle beşinci madde değerlendirmeye alınmamıştır.

3.2. Polikorik Korelasyonlar Matrisi ile Açıklayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

MASMO’nin Türkçe formunun faktör yapısını belirlemek için 216 kişiden oluşan ilk grup öğretmen adayından elde edilen veriler üzerinde açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Çok değişkenli normallik sayıltısı bulunmayan LISREL programında yer alan MINRES algoritması ile faktörler oluşturulmuştur. Ölçme aracının ölçtüğü yapının kaç boyutlu olduğunun kestirilmesi için maddeler arası polikorik korelasyonlar matrisinin özdeğerleri ve bu özdeğerlere karşılık gelen varyans açıklama yüzdeleri göz önüne alınmıştır. Veri setinden elde edilen özdeğerler ve faktörlerin açıkladıkları varyans yüzdeleri Tablo 2’de, özdeğerlere ait yamaç eğim grafiği (screeplot) Şekil 1’de sunulmuştur.

Tablo 2: Özdeğerler ve Faktörlerin Açıkladıkları Varyans Yüzdeleri

Faktör	Özdeğer	Açıklanan Varyans
1	29,76	33,65
2	11,31	12,79
3	8,65	9,77
4	4,84	5,57
5	4,17	4,72
6	3,68	4,16
7	3,23	3,65
8	3,09	3,50
9	2,72	3,08
10	2,46	2,78
11	2,20	2,48
12	1,94	2,19

Şekil 1. Özdeğerlere Ait Yamaç Eğim Grafiği

Yamaç eğim grafiği incelendiğinde özdeğerlerin dördüncü boyuttan sonra düzlemsel olarak devam ettiği, çizginin keskin dönüşünü dördüncü boyutta gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu durum, ölçülen yapının dört boyutlu olduğuna işaret etmektedir. İlk dört faktör, varyansın %61,78’ini açıklamaktadır. Boyut sayısına karar verirken özdeğeri 1’in üzerinde olan faktör

sayısı (hepsi) alınmamalıdır (Floyd ve Widaman 1995). Bu yöntem, çoğu zaman olması gerekenden çok sayıda faktör üretmektedir (Zwick ve Velicer 1986). Bazı özel durumlarda da daha az faktör ürettiği gösterilmiştir (Cliff 1988). Boyut sayısına karar vermek için yamaç eğim grafiği (Screeplot) göz önüne alınmalıdır (Floyd ve Widaman, 1995). Bir boyuttaki madde sayısı 3'ten az olmamalıdır (Comrey 1988).

Faktör yüklerinin anlaşılmasını ve yorumlanmasını kolaylaştırmak amacıyla, promax yöntemi ile döndürme yapılmıştır. Ölçme araçlarının faktörleri arasındaki korelasyonların sıfır olması şartı yoktur. Hatta toplam puan vermesi beklenen ölçme araçlarında bu korelasyonların çok düşük olması istenmez. Dolayısıyla, varimax yerine oblique [örneğin promax] döndürme tercih edilmelidir. Zaten faktörler arası korelasyonlar sıfır olacaksa oblique döndürme sonucunda da sıfır çıkabilir (Floyd ve Widaman 1995). Faktör yüklerinin 0,30'un üzerinde olması istenir (Floyd ve Widaman 1995; Tabachnick ve Fidell 2007). Döndürme sonrası oluşan dört faktör ve faktör yükleri Tablo 3'de verilmiştir. Ancak 19. madde birden fazla faktör altında yer aldığı için Tablo 3'de madde çıkarıldıktan sonra elde edilen veriler sunulmuştur.

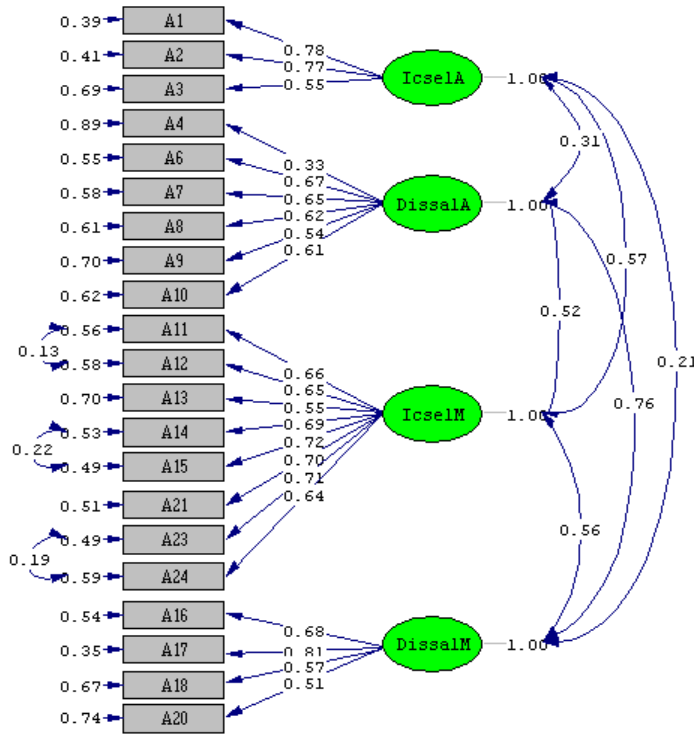
Tablo 3: Döndürme Sonrası Oluşan Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Hata Varyansı
1	0,80	-0,03	0,03	-0,10	0,37
2	0,68	-0,06	0,08	0,01	0,48
3	0,53	-0,03	0,05	-0,01	0,70
10	-0,04	0,66	-0,09	0,13	0,51
7	-0,04	0,60	0,03	0,01	0,63
9	0,06	0,47	-0,03	0,06	0,75
4	0,22	0,46	-0,03	-0,03	0,76
8	-0,01	0,44	0,04	0,22	0,67
6	0,21	0,36	0,00	0,02	0,82
14	-0,04	0,03	0,82	0,07	0,30
15	0,01	-0,08	0,81	0,17	0,27
21	0,04	-0,13	0,75	0,10	0,40
23	0,33	-0,07	0,71	-0,01	0,21
24	0,15	0,06	0,69	0,01	0,38
11	-0,06	0,28	0,62	0,06	0,46
12	-0,24	0,27	0,61	-0,18	0,31
13	0,03	0,18	0,50	-0,18	0,70
18	-0,13	0,09	0,08	0,75	0,38
16	0,03	0,15	0,00	0,58	0,57
17	-0,02	0,37	-0,13	0,57	0,43
20	0,01	-0,04	0,20	0,45	0,73

AFA sonucunda ölçeğin dört faktörlü bir yapı gösterdiği tespit edilmiştir. Ortaya çıkan faktör sayısının ve maddelerin faktörlere dağılımının orijinal ölçeğin yapısı ile aynı olduğu görülmüştür (Mayr 1998). Ölçekte yer alan boyutlar; “içsel alan seçim nedenleri” faktör 1, “dışsal alan seçim nedenleri” faktör 2, “içsel meslek seçim nedenleri” faktör 3, ve “dışsal meslek seçim nedenleri” faktör 4 olarak adlandırılmıştır.

3.3. Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

MASMO'nun polikorik korelasyon matrisi yardımıyla gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi sonucu elde edilmiş dört faktörlü yapısı, doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Bunun için 371 kişilik farklı bir gruptan elde edilen veri seti veri kontrolünden geçirilerek uç değerler, kayıp veriler, çarpıklık, basıklık ve normallik açısından gözden geçirilmiştir. Minimum örneklem genişliği model tarafından kestirilecek parametre sayısının en az 10 katı kadardır. Normal dağılım sayılıtısının sağlandığı veri setleri için 5 kat yeterli olabilir. Ancak hiçbir koşulda 150'nin altında bir örneklem sayısı ile PA, CFA veya SEM analizi yapılması uygun görülmemektedir (Anderson ve Gerbing 1988; Bentler ve Chou 1987; Kline 2005). Buna göre örneklem büyüklüğü analiz için yeterlidir.

Chi-Square=448.99, df=180, P-value=0.00000, RMSEA=0.064

Şekil 2. Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeğinin Dört Faktörlü Modeline İlişkin Path Diyagramı ve Faktör Yükleri

Şekil 2'de Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeğinin dört faktörlü modeline ilişkin Path Diagramı ve faktör yükleri verilmiştir. Şekil 2'de MASMO'nin dört faktörlü modeline ilişkin faktör yüklerinin 0,33 ile 0,81 arasında değiştiği görülmektedir. İçsel alan seçim nedenleri boyutundaki maddelerin faktör yüklerinin 0,55 ile 0,78 arasında değiştiği, içsel meslek seçim nedenleri boyutundaki maddelerin faktör yüklerinin ise 0,55 ile 0,72 arasında değiştiği belirlenmiştir. Şekil 2 incelendiğinde dışsal meslek seçim nedenleri boyutundaki maddelerin faktör yüklerinin 0,51 ile 0,81 arasında değiştiği, dışsal alan seçim nedenleri boyutundaki maddelerin faktör yüklerinin ise 0,33 ile 0,67 arasında yer aldığı görülmektedir.

Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu ölçme modeline ilişkin elde edilen uyum indeksleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeğinin Uyum İndeksleri ve Uyum İndekslerinin Sınır Değerleri

	χ^2	Df	χ^2/df	GFI	AGFI	NNFI	CFI	RMSR	SRMSR	RMSEA
MASMÖ	448,99	180	2,494	0,90	0,87	0,95	0,96	0,091	0,061	0,064
Sınır Değerler			≤ 5	$\geq 0,85$	$\geq 0,80$	$\geq 0,80$	$\geq 0,80$	$\leq 0,10$	$\leq 0,10$	$\leq 0,05$

GFI: goodness-of-fit index; AGFI: adjusted goodness of fit index; NNFI: non-normed fit index; CFI: comparative fit index; RMSR: root mean square residual; SRMR: standardized root mean square residual; RMSEA: root mean square error of approximation.

Tablo 4 incelendiğinde ki-kare değerinin ($\chi^2= 448,99$, $N=371$, $df= 180$, $p=0,00$) anlamlı olduğu görülmektedir. Ancak örneklem genişledikçe ki-kare analiz sonuçlarının anlamlı çıkma olasılığı artmaktadır. Bu nedenle büyük örneklemelerde ki-kare/df oranının da hesaplanarak göz önünde bulundurulması önemlidir. Analiz ile hesaplanan ki-kare/df oranı 2,494'tür. Uyum indeksi değerlerinin ise GFI=0,90, AGFI= 0,87, NNFI= 0,95, CFI= 0,96, RMSR= 0,091, SRMSR= 0,061 ve RMSEA= 0,064 olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5: MASMÖ'nün Alt Boyutlarına Göre Maddelerin Ortalama, Standart Sapma, Düzeltilmiş Toplam Madde Korelasyon Değerleri ile Alt Boyutlarına İlişkin Cronbach Alfa Değerleri

A. İÇSEL ALAN SEÇİM NEDENLERİ	\bar{X}	S	DTMK*
1- Öğrenim konularına olan ilgi	3,93	1,04	0,61
2- Seçtiğim öğrenim dalındaki yeteneklerim	3,93	1,02	0,60
3- Gelecekte öğretmen olarak çalışılmasa bile, alanda öğretilen konuların yararlılığı	3,57	2,79	0,48
Cronbach Alfa: 0,74	3,81	0,85	
B. DIŞSAL ALAN SEÇİM NEDENLERİ			
4- Diğer öğrenim alanlarına ya da mesleklere yeterli ilginin olmayışı	2,71	1,18	0,29
6- Göreceli uzun öğrenim süresi	2,66	1,27	0,55
7- Öğrenimin pek de zor olmayacağı düşüncesi	2,67	1,22	0,53
8- Öğrenim gördüğüm yerin yaşadığım yere yakınlığı	2,57	1,58	0,52
9- Ailemin veya benim için önemli olan yetişkinlerin isteği ya da tavsiyesi	2,82	1,34	0,49
10- Arkadaşlarımın ya da okul arkadaşlarımın etkisi	2,28	1,24	0,538
Cronbach Alfa:0,74	2,62	0,87	
C. İÇSEL MESLEK SEÇİM NEDENLERİ			
11- Çocuklarla ilgilenirken edinilen olumlu deneyimler	3,31	1,27	0,58
12- Okul çağıma ait güzel anılar	3,27	1,29	0,57
13- Bazı şeyleri kendi öğretmenlerimden daha iyi yapma isteği	3,92	2,92	0,29
14- Öğretmenlik mesleğinin toplum için önemi	3,91	1,20	0,63
15- Öğretmenlik mesleğinin çok yönlülüğü	3,83	1,18	0,64
21- Çocuklarla, gençlerle birlikte olmaktan mutlu olma	3,87	1,13	0,59
23- Eğitime ilgi	3,98	1,08	0,60
24- Pedagojik yeteneklerim	3,75	1,08	0,56
Cronbach Alfa: 0,85	0,73	0,94	
D. DIŞSAL MESLEK SEÇİM NEDENLERİ			
16- İş güvencesinin olması	3,15	1,35	0,55
17- Oturulan yere yakın çalışabilme imkânı	2,69	1,40	0,63
18- Uygun çalışma saatleri	3,75	1,18	0,51
20- Serbest çalışma imkânı	3,31	1,22	0,43
Cronbach Alfa: 0,73	3,22	0,97	

DTMK*: Düzeltilmiş Toplam Madde Korelasyonu

Tablo 5'te ölçeğin 4 alt boyutuna ait ortalama, standart sapma, düzeltilmiş toplam madde korelasyon değerleri ile Cronbach alfa değerleri gösterilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde MASMÖ'nün alt boyutlarının iç tutarlılık katsayılarının 0,73 ile 0,85 arasında değiştiği, "içsel alan seçim nedenleri" alt boyutu ile "dışsal alan seçim nedenleri" alt boyutunun iç tutarlılık katsayısının 0,74 olduğu, "içsel meslek seçim nedenleri" ve "dışsal meslek seçim nedenleri" alt boyutlarının iç tutarlılık katsayılarının ise sırasıyla 0,85 ve 0,73 olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada Mayr (1998) tarafından geliştirilen Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeği'nin (MASMÖ) Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi amacıyla iki farklı gruptan ölçeğe ilişkin veri toplanmış, ilk toplanan veri seti ile polikorik korelasyonlar matrisi kullanılarak açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Tello et al. (2010) gerçekleştirdikleri simülasyon çalışmalarında yapı geçerliği bakımından likert tipi bir ölçekten elde edilen veri setinde polikorik korelasyonlar matrisi kullanılarak yapılan faktör analizi sonucu elde edilen modelin teorik modelle uyumunun pearson korelasyon matrisi ile yapılandırılan daha iyi olduğunu belirlemişlerdir. Analiz sonucunda orijinal çalışmadaki gibi ölçme aracının dört faktörden meydana geldiği ve maddelerin faktörlere dağılımının orijinal ölçekteki gibi olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca açımlayıcı faktör analizinde ölçeğin dört faktörlü yapısının, varyansın %61,78'ini açıkladığı görülmektedir. Streiner (1994) açımlayıcı faktör analizinde elde edilen faktörlerin açıkladığı varyansın %50 ve üzeri olmasını önermektedir. Ölçeğe ilişkin olarak açımlayıcı faktör analizinden elde edilen dört faktörlü yapının sınanması için farklı bir çalışma grubundan elde edilen veri setine doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucu "İçsel Alan Seçim Nedenleri", "Dışsal Alan Seçim Nedenleri", "İçsel Meslek Seçim Nedenleri" ve "Dışsal Meslek Seçim Nedenleri" olarak adlandırılan dört faktörlü yapının uyum indeksi değerlerinin $\chi^2/df = 2,494$, GFI=0,90, AGFI= 0,87, NNFI= 0,95, CFI= 0,96, RMSR= 0,091, SRMR= 0,061 ve RMSEA= 0,064 olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen χ^2/df oranı model uyumun kabul edilebilir düzeyde olduğuna işaret etmektedir. Literatürde bu oranın 2'den az olmasının "iyi model veri uyumunu", 2 ile 3 arasında olmasının ise "model veri uyumunun kabul edilebilir" olduğunu gösterdiği ifade edilmektedir. (Bollen 1989; Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller 2003). RMSEA indeksinin 0,05'in altında olması çok yakın model veri uyumuna; 0,08'e kadar olması kabul edilebilir uyuma işaret etmektedir (Browne ve Cudeck 1993; Kline 2005). Buna göre elde edilen RMSA değeri göz önüne alındığında kabul edilebilir model veri uyumunun mevcut olduğu anlaşılmaktadır. CFI, uyum indeksinin. 0,90 ve üzerinde olması, (Hu ve Bentler 1999), SRMR'nin ise 0,10'un altında olması önerilir (Kline 2005). Çalışma sonucunda elde edilen modelin CFI ve SRMR değerlerinin referans değerlere uygun olduğu belirlenmiştir. Model veri uyumuna ilişkin yapılan analizlerin sonucunda ölçme aracının model veri uyumunun tatmin edici olduğu belirlenmiştir.

Literatür incelendiğinde öğretmenlik mesleğinin seçimlerinde etkili bir takım nedenler sıralanmaktadır. Bunların bazıları: çocuklarla veya gençlerle çalışmayı sevme veya isteme; başkalarına öğretmenin değeri; diğer insanlara yardım etme isteği; önceki kariyer seçimindeki tatminsizlik; algılanan yararlar veya elverişlilik (çalışma takvimi, çalışma saatleri, izinler, maaş gibi); entelektüel nedenler; öğrenmeyi veya öğretmeyi sevme; alana olan özel ilgi (özellikle ortaöğretim öğretmenlerince dile getirilmektedir); aile üyeleri, öğretmen, toplum üyeleri gibi kişilerin etkisi ve öğretmenliğin statüsüdür (Allard, Brangsgrove, Cooper, Duncan ve MacMillan 1995; Ekiz 2006; Oesterreich 1987; Papanastasiou ve Papanastasiou 1997; Pohlmann ve Möller 2010; Serow, Eaker ve Forrest 1994; Spittle, Jackson ve Casey 2009; Whately 1998; Young 1995). Ayrıca öğretmen olma konusundaki motivasyonları genel olarak içsel ve dışsal olmak üzere iki (Sinclair, Dowson ve Mcinerney 2006) ya da bunlara özgeciler eklenerek (Kyriacou, Hultgren ve Stephen 1999) üç kategori altında toplamak mümkündür. İçsel motivasyon kategorisi kişinin doğrudan öğretmenlik mesleğiyle ilgili inanç, değer ve algıları ile ilgili iken

dışsal motivasyon kişinin dışında mevcut olan koşullarla ilgilidir ve meslek ile ilgili toplumun genel yargılarından etkilenme söz konusudur.

Bu çalışma kapsamında uyarlanan ölçek literatürde belirtilen olası seçim faktörlerinin neredeyse tümünü içerir niteliktedir. Ayrıca ölçekte beklenti değer modeli ile uyumlu olarak hem beklentiye hem de değere ilişkin motivasyon faktörleri ayırt edilmektedir. Çalışmada ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine dair olumlu kanıtlar toplanmıştır. Bu nedenle ölçek meslek ve alan seçimine ilişkin motivasyon faktörlerini geçerli ve güvenilir olarak belirlemede kullanılabilir. Ölçeğin en önemli avantajlarından birisi tüm seçim faktörlerinin az sayıda madde ile tespit edilebilmesi ve bunun uygulama açısından pratiklik ve ekonomiklik sağlamasıdır. Ölçeğin dezavantajı olan kapalı uçlu bir yanıt formunun kullanılması ise gerektiğinde nitel araştırma ile desteklenmesiyle ortadan kaldırılabilir ve olası yeni sebeplerin belirlenmesi sağlanabilir.

Öğretmenlik mesleğinin seçiminde ve öğretmenlik alanının ne olacağına karar verilmesinde etkili olan motivasyon faktörlerinin araştırılması, burada ortaya çıkan faktörlerin, seçim aşamasında olan kişileri öğretmenlik mesleğine yönlendirmede etkili bir şekilde kullanılarak doğru meslek seçimlerinin yapılmasında yarar sağlayacaktır. Mesleğe doğru ve uygun kişilerin kazandırılması ise seçiminden yani mesleğinden memnun, yaptığı işi seven, işinden doyum sağlayan öğretmenlerin kazandırılmasında katkı sağlayacaktır. Ayrıca, ölçekten araştırma amaçlı olarak da faydalanılabilir. Ölçek öğretmen adaylarına yükseköğrenimin başında ve sonunda uygulanarak süreç değerlendirilmesi yapılabilir. Öğretmen olmak isteyen orta öğretim öğrencilerine uygulanıp ileride hangi mesleğe yöneldiklerinin izlendiği boylamsal çalışmalarda kullanılabilir. Yine eğitime ilişkin birçok parametrenin öğretmenlik meslek seçim nedenleri ile bağlantılı araştırılmasında ya da laboratuvar kullanma, uygulamalı eğitim, eğitimde yeni uygulamalara açık olma, mesleki tükenmişlik gibi konuların araştırılmasında meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeğinden yararlanılabilir. Meslek ve alana yönelik motive edici faktörlerin bilinmesi, öğretmen yetiştiren kurumlara ve eğitim sistemini düzenleyen yetkililere, kişileri öğretmenlik mesleğine yönlendirmede ve öğretmen seçiminde yardımcı olabilir. Okullaşma oranının %100'e çıkarılması hedefi okul ve öğretmen ihtiyacını arttıracaktır. Bu süreçte doğru kişilerin öğretmenlik mesleğine yönlendirilmelerinde seçimi motive edici faktörlerin bilinmesi ve kullanılması yararlı olacaktır.

5. KAYNAKLAR

- Acat, M. B., ve Yenilmez, K. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeyleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 125-139.
- Akbayır, K. (2003). Öğretmenlik mesleğine yönelmede ailenin ve branş seçiminde cinsiyetin rolü. http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbme-5/b_kitabi/PDF.
- Allard, A., Bransgrove, E., Cooper, M., Duncan, J., & MacMillan, M. (1995). 'Teaching is still a good job for a woman': The influence of gender on career and life choices. *South Pacific Journal of Teacher Education*, 23(2), 185-194.
- Alberts, C., Mbalo, N. F., ve Ackermann, C. J. (2003). Adolescents' perception of relevance of domains of identity formation: A South African cross-cultural study. *Journal of Youth and Adolescence*, 32, 169-184.
- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1988). Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach. *Psychological Bulletin*, 103, 411-423.
- Baumert, J., & Kunter, M. (2006). Stichwort: Professionelle Kompetenz von Lehrkräften. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 9(4), 469-520.
- Bentler, P. M., & Chou, C. P. (1987). Practical issues in structural modeling. *Sociological Methods Research* 16(1), 78-117.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York: Wiley.
- Boz, Y., ve Boz, N. (2008). Kimya ve matematik öğretmen adaylarının öğretmen olma nedenleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 137-144.

- Brookhart, S. M., & Freeman, D. J. (1992). Characteristics of entering teacher candidates. *Review of Educational Research* 62(1), 37-60.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen ve J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models*, (pp. 136-162). Newbury Park, CA: Sage.
- Cliff, N. (1988). The eigenvalues-greater-than-one rule and the reliability of components. *Psychology Bulletin*, 103, 276-279.
- Comrey, A. L. (1988). Methodological contributions to clinical research. Factor-analytic methods of scale development in personality and clinical psychology. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56(5), 754-761.
- Dann, H. D., & Lechner, T. (2001). Berufswahlmotive Nürnberger Lehramtsstudierender. *Mitteilungen der Erziehungswissenschaftlichen Fakultät*. Universität Erlangen-Nürnberg, 1-3.
- Eccles, J. S. (2005). Subjective task value and the eccles et al. model of achievement-related choices. In Elliot, A. J. ve Dweck, C. S. (Eds.) *Handbook of Competence and Motivation*, (pp. 105-121). New York: Guilford Press.
- Ekiz, D. (2006). Sınıf öğretmenliği mesleğine yönelen adayların profillerinin ve geleceğe yönelik beklentilerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 131-147.
- Floyd, F. J., & Widaman, K. F. (1995). Factor analysis in the development and refinement of clinical assessment instruments. *Psychological Assessment*, 7(3), 286-199.
- Gürbüz, H. ve Sülün, A. (2004). Türkiye’de biyoloji öğretmenleri ve biyoloji öğretmen adaylarının nitelikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 161.
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- Jepsen, C. (2005). Teacher characteristics and student achievement: evidence from teacher surveys. *Journal of Urban Economics*, 57, 302-319.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. (2nd. Ed.). NY: The Guildford Press, p: 1-385.
- Kyriacou, C., Hultgren, A & Stephen, P. (1999). Student teachers’ motivation to become a secondary school teacher in England and Norway. *Teacher Development*, 3(3), 373-381.
- Kukla-Acevedo, S. (2009). Do teacher characteristics matter? New results on the effects of teacher preparation on student achievement. *Economics of Education Review*, 28, 49-57.
- Kunter, M., & Pohlmann, B. (2009). Lehrer. In E. Wild ve J. Möller (Hrsg.), *Pädagogische Psychologie* (pp. 261-280). Berlin: Springer-Verlag.
- Lewalter, D., & Krapp, A. (2004). Interesse und berufliche Sozialisation im Rahmen der Ausbildung. *Empirische Pädagogik*, 18, 432-459.
- Long, J. F., & Hoy, A. W. (2006). Interested instructors: A composite portrait of individual differences and effectiveness. *Teaching and Teacher Education*, 22, 303-314.
- Martin, R., & Steffgen, G. (2002). Zum Einfluss der Berufswahlmotive auf die Berufszufriedenheit von Grundschullehrern. *Psychologie in Erziehung und Unterricht*, 49(4), 241-249.
- Mayr, J. (1998). Motive für die Studien- und Berufswahl. *Fragebögen zur Erkundung des Lehrens und Lernens an der Pädagogischen Akademie*. Eine Materialsammlung. Pädagogische Akademie der Diözese Linz.
- Myers, D. G. (2004). *Motivation and work*. Psychology. New York, NY: Worth Publishers.
- Oesterreich, D. (1987). *Die Berufswahlentscheidung von jungen Lehrern*. Berlin: Max-Planck-Institut für Bildungsforschung.
- ÖSYM, (2012). Number of undergraduate students according to classification of fields of education and training. Retrieved from <http://osym.gov.tr/dosya/1-60399/h/13ogretimalanlisansogrencisay.pdf>
- Özbek, R., Kahyaoglu, K., ve Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 221-232.
- Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y., ve Memiş, A. D. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *İlköğretim Online*, 9(3), 910-921.

- Papanastasiou, C., & Papanastasiou, E. (1997). Factors that influence students to become teachers. *Educational Research and Evaluation* 3(4), pp. 305-316.
- Pohlmann, B., & Möller, J. (2010). Fragebogen zur Erfassung der Motivation für die Wahl des Lehramtsstudiums (FEMOLA). *Zeitschrift für Pädagogische Psychologie*, 24(1), 73-84.
- Richardson, P. W., & Watt, H. M. G. (2006). Who chooses teaching and why? Profiling characteristics and motivations across three Australian Universities, *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 34(1), 27-56.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Schiefele, U. (2009). Motivation, In E. Wild ve J. Möller (Hgs.) *Pädagogische Psychologie* (pp. 152-175). Heidelberg: Springer Medizin Verlag.
- Serow, R. C., Eaker, D. J., & Forrest, K. D. (1994). "I want to see some kind of growth out of them": What the service ethic means to teacher-education students. *American Educational Research Journal*, 31 (1), 27-48.
- Sinclair, C., Dowson, M., & McInerney, D. M. (2006). Motivations to teach: Psychometric perspectives across the first semester of teacher education. *Teachers College Record*, 108, 1132-1154.
- Spittle, Jackson, ve Casey, (2009). Applying self-determination theory to understand the motivation for becoming a physical education teacher. *Teaching and Teacher Education*, 25, 190-197.
- Streiner, D. L. (1994). Figuring out factors: The use and misuse of factor analysis. *Canadian Journal of Psychiatry*, 39, 135-140.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L.S. (2007). Using multivariate statistics (5th ed.). New York: Allyn and Bacon.
- Tello, F. P. H., Moscoso, S. C., Garcia, I. B., & Abad, E. V. (2010). Polychoric versus Pearson correlations in exploratory and confirmatory factor analysis of ordinal variables. *Quality Quantity*, 44, 153-166.
- Ubuz, B. ve Sarı, S. (2008). Sınıf öğretmenleri adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 113-119.
- Ulich, K. (2004). Ich will Lehrer/in werden. Eine Untersuchung zu den Berufsmotiven von Studierenden. Weinheim: Beltz.
- Urhahne, D. (2006). Ich will Biologielehrer werden!, *Zeitschrift für Didaktik der Naturwissenschaften*; Jg. 12, 111-125.
- Watt, H. M. G., & Richardson, P.W. (2007). Motivational factors influencing teaching as a career choice: Development and validation of the FIT-choice scale. *The Journal of Experimental Education*, 75(3), 167-202.
- Whatley, A. (1998): Gifted women and teaching: A compatible choice?, *Roeper Review*, 21:2, 117-124.
- Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 33-46.
- Yong, B.C.S. (1994). Factors that determine the attractiveness of the teaching profession in Brunei Darussalamas perceived by teacher trainees. *Journal of Education for Teaching* 20 (1), 113-26.
- Young, B.J. (1995). Career plans and work perception of pre-service teachers. *Teaching and Teacher Education*, 11, 281-292.
- Zwick, W. R., & Velicer, W. F. (1986). A comparison of five rules for determining the number of components to retain. *Psychological Bulletin*, 99, 432-442.

Extended Abstract

Career choice is very significant decision for adolescents and young adults and has important effects on social identity, the joy of life and life satisfaction (Alberts, Mbalo & Ackermann 2003). In terms of pedagogical psychology, people's decisions over their future occupations and the factors affecting this decision have been studied. The reasons for choosing to be a teacher are socially significant, since teachers will directly affect the education of future generations (Baumert & Kunter 2006; Kunter & Pohlmann 2009; Richardson & Watt 2006). There are studies indicating that various characteristics of teachers are influential in student achievement and in desired qualifications for students. Thus, teaching profession is significant for education of future generations (Jepsen, 2005; Kukla-Aceved 2009). For instance, Wild, Enzle, Nix and Deci (1997) concluded that the students of those teachers with external motivation have

less interest in learning and less satisfy in terms of learning tasks in contrast to those students whose teachers are internally motivated. The current study aims at developing a Turkish version of the motivation in profession and field choice scale and analyzing its psychometric characteristics. The scale analyzed in the study was developed by Mayr (1998) to find the underlying factors of motivation in regard to profession and field choice. The data of the study were collected from two groups of pre-service teachers attending to Hacettepe University, Faculty of Education. The first group was consisted of 216 pre-service teachers (75 % females and 25 % males). The second group included at total of 371 pre-service teachers (71 % females and 29 % males). The age range of the subjects is between 18 and 22. The scale involves a total of five-point likert-type twenty-four items. It was translated from German into Turkish by the authors and a field specialist. Construct validity of the scale was analyzed using exploratory and confirmatory factor analysis. Items were analyzed to determine the discrimination of items. t-tests were used in order to see whether or not items can distinguish the 27 % bottom and top groups. Cronbach alpha of the subscales was found to be between 0.85 and 0.73. Exploratory factor analysis was carried out using polycoric correlation matrix that is one of the factoring methods. For confirmatory analysis, structural equation model was employed. In statistical analysis of the data, SPSS 15.0 and LISREL 8.72 programs were employed. It is found that t values in regard to the score differences for 27 % bottom and top groups of the scale vary between 0.518 ($p<0,05$) and 11.360 ($p<0,05$). It is further found that there is no difference between scores of bottom and top groups only in regard to the fifth item. Therefore, the fifth item is excluded from the analysis. In order to determine the factorial structure of the Turkish version of the scale an exploratory factor analysis was performed on the data obtained from the first group of 216 pre-service teachers. Factors are constructed with the MINRES algorithm of the LISREL program that has no multi-variable normality assumption (Floyd & Widaman 1995). Analyses revealed that there are four factors accounting for 61.78 % of the variance. These factors, like in its original form, are called as follows: “intrinsic reasons for field choice”, “extrinsic reasons for field choice”, “intrinsic reasons for profession choice” and “extrinsic reasons for profession choice”. Four-factor structure of the scale found as a result of exploratory factor analysis is tested using confirmatory factor analysis. In order to perform this analysis, the data obtained from the second group of 371 pre-service teachers are controlled and reviewed for extreme values, missing data, skewness, kurtosis and normality. The result of confirmatory factor analysis regarding four-factorial measurement model calculated chi-square to df ratio 2.494. Values for fit indices of the model are found as follows: GFI=0.90, AGFI= 0.87, NNFI= 0.95, CFI= 0.96, RMSR= 0.091, SRMSR= 0,061 and RMSEA= 0.064. The findings of the study reveal that the scale has those psychometric characteristics that correctly identify the reasons for teaching profession and field choice. The scale is a valid and reliable tool that can be easily administered in short period of time. Additionally, the evaluation of the results obtained from the administration of the scale is also practical. Therefore, it can be employed in those studies dealing with the effects of teacher qualities on student achievement, the quality of teaching process and other related relationships. Furthermore, the scale can also be used in hiring teachers.

Kaynakça Bilgisi

Atav, E. ve Altunoğlu, B.D. (2013). Meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeğinin türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 28(2), 58-70.

Citation Information:

Atav, E., & Altunoğlu, B.D. (2013). Validity and reliability of the Turkish version of the motivation scale on teaching profession and field choice [in Turkish]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 28(2), 58-70.